Klassijuhatajale

Koolitõrge: mis eemale tõukab ja mis tagasi tõmbab?

Valdkond	Klass	Aeg	Tegevuse liik
Toimetulek koolis	10.–12. klass	15 min	Sissejuhatav arutelu

Harjutatav oskus	Vahendid
Kooliga seotud vältimise mõistmine ja ühiste lahenduste otsimine	tööleht (1 igale õpilasele), väikesed sedelid, tahvel

Kasuta, kui: Helge klassivaates on "Toimetulek koolis" kollane, oranž või punane, eriti väide „Tunnen kooli suhtes vastumeelsust". Sobib sissejuhatuseks enne teisi koolis toimetuleku tegevusi.

Helge küsimused: Tunnen kooli suhtes vastumeelsust. Ma tunnen end koolis hästi ja vabalt. Mõtlen koolitööde peale tihti ka oma vabal ajal.

Tegevuse eesmärk

Õpilased mõistavad, et koolist eemaldumisel on erinevad põhjused ja et vältimine võib lühiajaliselt aidata, kuid pikemas plaanis raskust suurendada. Klass kujundab ideaalse koolipäeva ja ettepanekud koolile, õpetajale ja endale.

Vii läbi tegevus

Aeg	Samm	Õpetaja ütleb või teeb
0–2 min	**Sissejuhatus**	„Uuringute järgi ei ole koolist eemale hoidmine laiskus. Sellel on põhjused ja neid saab mõjutada. Keegi ei pea enda kohta midagi avaldama."
2–5 min	**Lugemine**	Õpilased loevad töölehelt teksti nelja põhjuse ja vältimise ringi kohta ning märgivad vaikselt, mis on tuttav.
5–9 min	**Ideaalne koolipäev**	Rühmad kujundavad ideaalse koolipäeva ja põhjendavad iga muudatust.
9–13 min	**Kool, õpetaja, mina**	Rühmad kirjutavad ettepanekud kolme veergu. Iga rühm valib ühe ettepaneku, mis on realistlik selle õppeaasta jooksul.
13–15 min	**Kokkuvõte**	Kogu ettepanekud. „Ma viin need juhtkonnale ja õpilasesindusele ning annan teada, mis vastati."

Kui õpilasel on raske: Kooli tugispetsialist: _____ (kabinet _____) ·
Lasteabi 116 111 (ööpäevaringne, ka chat lasteabi.ee) · Hädaolukorras 112

Taust õpetajale: miks õpilane kooli väldib

Kearney ja Silverman kirjeldavad nelja põhjuste rühma, mis hoiavad õpilast koolist eemal:

1. **Ebameeldivad tunded.** Kooli olukorrad tekitavad ärevust või kurbust, kodus on hõlpsam.
2. **Teised inimesed ja hindamine.** Esinemine, rühmatöö, vahetunnid, kiusamine, kontrolltööd.
3. **Lähedaste juures olemine.** Soov olla kodus, mure pereliikme pärast.
4. **Meeldivam väljaspool kooli.** Magamine, hobid, huvid, mängud, sõbrad, töö.

Esimesed kaks on vältimine (ebameeldivast eemale), viimased kaks tõmme (meeldiva poole).

Saab kohandada

- **Lihtsustatud versioon:** Keskendu ideaalsele koolipäevale.
- **Sidumine aineõpetusega:** Ühiskonnaõpetuses: koolikorraldus.
- **Kaasamine:** Õpilased korraldavad ettepanekute üle hääletuse ka paralleelklassides.

Kui tund läheb teisiti

- Kui õpilane puudub või hilineb sageli, räägi varakult tugispetsialisti või kooliõega.
- Kui tunnis selgub kiusamine: ära arutage avalikult, kasuta KiVa protokolli.
- Kui keegi räägib lootusetusest: räägi temaga eraldi ja suuna tugispetsialistile.

Keerukam versioon

Õpilased analüüsivad, kuidas kooli kord ja võib vältimist suurendada või vähendada, ja teevad ettepaneku juhtkonnale.

Pea meeles

Gümnaasiumis võib koolitõrge seostuda ka töö, une, sotsiaalse ärevuse või ekraanidega. Püsiva puudumise korral on vaja kooli, pere ja tugispetsialisti ühist plaani.

Julgusta arutelu

Kogemuse üle: Meie ideaalne koolipäev?

Strateegiad: Mis aitab kooli naasta?

Ülekanne igapäevaellu: Mida saan ise teha, et koolis oleks parem olla?

Koostöö: Kuidas saab sõber toetada, kui keegi hakkab koolist eemale jääma?

Kodus ja pärast tundi

Õpilane valib oma veerust ühe idee ja proovib seda ühel nädalal. Kui ta tunneb end vältimise ringis, julgustab tööleht rääkima tugispetsialistiga.

Kui õpilasel on raske: Kooli tugispetsialist: _____ (kabinet _____) ·
Lasteabi 116 111 (ööpäevaringne, ka chat lasteabi.ee) · Hädaolukorras 112

Koolitõrge: mis eemale tõukab ja mis tõmbab?

Miks koolist eemale jäädakse?

Koolist eemale jäämine pole laiskus. Uurijad kirjeldavad nelja põhjust. Ühel inimesel võib neid olla mitu. Tõmba ring ümber sellele, mis on sulle tuttav:

☐ **1. Ebameeldivad tunded:** ärevus, hirm või kurbus kooliga seotud olukordades.

☐ **2. Teised ja hindamine:** esinemine, rühmatöö, vahetunnid, kontrolltööd, kiusamine.

☐ **3. Lähedaste juures olemine:** soov olla kodus või mure pereliikme pärast.

☐ **4. Meeldivam mujal:** uni, mängud, sõbrad, töö.

☐ **5. Mõni muu põhjus:** …

Vältimise ring. Kui koolis on ebameeldiv, toob koju jäämine kohe kergendust. Järgmisel päeval on aga rohkem järele teha ja naasmine tundub veel raskem. Ring katkeb väikeste sammudega tagasi ja toega.

Meie ideaalne koolipäev

Aeg	Mis toimub?	Miks see aitab?
Hommik enne kooli		
Esimesed tunnid		
Vahetunnid		
Lõuna		
Viimased tunnid		
Pärast kooli		

Seda lehte ei pea kellelegi näitama. Kui tahad rääkida: oma kooli tugispetsialist või Lasteabi 116 111 (ööpäevaringne, ka chat lasteabi.ee).

Kes saab mida teha koolitõrke vähendamiseks?

Kirjutage iga veeru alla vähemalt kaks ettepanekut. Märkige tärniga see, mis on selle õppeaasta jooksul realistlik.

Mida saab teha kool?	Mida saab teha õpetaja?	Mida saan teha mina?

Minu samm sel nädalal:

> Kui oled juba mitu päeva koolist eemal olnud või kooli tulek tundub võimatu, räägi tugispetsialistiga. Koos saab teha plaani, kuidas samm-sammult naasta.